

BIJEN IN NEDERLAND 1. OPROEP

Theo Peeters

Wilde bijen staan de laatste jaren flink in de belangstelling. Het hommelpject van de KNNV (Amoeba/Natura 1995), de discussie over concurrentie tussen honingbijen en wilde bijen (Smeekens 1998, Koster 1998, Brugge et al. 1998), het verschijnen van een Tirion-gids van bijen, wespen en mieren (Bellmann 1998), de voorlopige atlas van de Nederlandse bijen (Peeters et al. 1999), de toename van onderzoek aan bijen door particuliere organisaties en universiteiten, getuigen van meer dan een tijdelijke belangstelling.

Wat echter nog ontbreekt is een Nederlandstalige tabel waarmee we de bijen in ons land op naam kunnen brengen. Er liggen weliswaar determinatietabellen van enige groepen, zoals een *Andrena*-tabel (van der Vecht 1928), een hommeltabel (van der Blom 1996), een tabel tot onze behangersbijen (van der Zanden 1982) en een engelstalige *Hylaeus*-tabel (Koster 1986). Maar al deze tabellen zijn inmiddels verouderd of incompleet, want de naamgeving is in de afgelopen decennia sterk verandert en er zijn intussen veel nieuwe soorten in ons land gevonden.

Al enige tijd zit ik te broeden op nieuwe determinatietabellen voor bijen in Nederland. Samen met Wim Klein en Jan Smit werden in het recente verleden pogingen ondernomen om nieuwe tabellen te maken, maar de resultaten waren vooralsnog onbevredigend. Tevens verschenen er tegelijkertijd enkele nieuwe tabellen voor bijen (Scheuchl 1995, 1996 en Schmid-Egger & Scheuchl 1997), waardoor in een groot deel van onze behoefte, namelijk goed geïllustreerde tabellen, werd voorzien. Het idee bleef echter leven en zal ook niet rusten voordat er een Nederlandstalige bijentabel op tafel ligt!

Met deze nieuwe rubriek wil ik een nieuw begin maken met determinatietabellen voor bijen. Per aflervering komt (komen) één of meer genera aan bod. Hoe dat bij de grote genera, zoals *Andrena*, *Lasioglossum* en *Nomada* er uit gaat zien, weet ik nog niet. Publicatie in de nieuwsbrief heeft als voordeel dat eenieder die geïnteresseerd is in bijen de tabellen meteen te zien krijgt en zelf kan testen. Tevens kan de nieuwsbrief een platform voor discussie vormen. In een later stadium kan gedacht worden aan een meer serieuze publicatie.

In m'n eentje gaat deze klus echter jaren duren. Immers er zijn uit ons land inmiddels 338 soorten bekend. Ik nodig jullie dan ook allen uit mee te helpen. Bouw mee aan een tabel voor de bijen in Nederland. Stuur je eigen tabel op voor de volgende nieuwsbrief. Het hoeven geen determinatietabellen te zijn van volledige genera. Ook tabellen om twee moeilijke soorten, b.v.

Lasioglossum calceatum en *L. albipes*, te onderscheiden zijn welkom. Elk steentje is er een! Overigens denk ik bij het maken van een bijentabel niet alleen aan specialisten, maar ook aan tekenaars en fotografen. Tekeningen voor het aangeven van morfologische verschillen (zoals genitaaltekeningen) zijn onontbeerlijk voor een goede determinatietabel. En foto's van de habitus, kleurpatronen en morfologische details zijn eveneens zeer bruikbaar. Het is dan ook merkwaardig dat fotografie slechts zelden wordt toegepast bij het determineren van bijen, terwijl daarin toch grote mogelijkheden liggen om tenminste de genera, maar ook diverse soorten snel te leren kennen.

Wie wil meewerken als schrijver, tekenaar en/of fotograaf?

Literatuur:

- Anonymus, 1995. Hommels. - Themanummer Natura-Amoeba, 92 (1031): 195-235.
- Bellmann, H., 1998. Gids van Bijen, Wespen en Mieren. - Tirion, Baarn, 336 pp. [bewerkingen vertaling T.M.J. Peeters]
- Blom, J. van der, 1996. De hommels van Nederland. - Jeugdbondsuitgeverij, 45 pp.
- Brugge, B., E. van der Spek & M. Kwak, 1998. Honingbijen in natuurgebieden? - De Levende Natuur 99: 71-76.
- Koster, A., 1986. Het genus *Hylaeus* in Nederland (Hymenoptera, Colletidae). - Zoologische bijdragen 36, 120 pp.
- Koster, A., 1998. Honingbijen en wilde bijen zijn concurrenten. - Bijen 7: 265-269.
- Peeters, T. M.J. Peeters, Ivo P. Raemakers & Jan Smit, 1999. Voorlopige atlas van de Nederlandse bijen. - EIS-Nederland, Leiden, 226 pp.
- Scheuchl, E., 1995. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wildbienen Deutschlands und Österreichs. Band I: Anthophoridae. - Preisinger KG, Landshut, 158 pp.
- Scheuchl, E., 1996. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wildbienen Deutschlands und Österreichs. Band II. Megachilidae - Melittidae. - Eigenverlag, Velden, 116 pp.
- Schmid-Egger, C. en E. Scheuchl., 1997. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wildbienen Deutschlands und Österreichs. Band III: Andrenidae. - Velden/Vils, 180 pp.
- Smeeckens, C., 1998. Concurrentie tussen honingbijen en andere bloembezoekende insecten. - Ministerie van LNV, IKC Landbouw, Ede, 46 pp.
- Vecht, J. van der, 1928. Fauna van Nederland Afl. IV, Hymenoptera Anthophila *Andrena* - A.W. Sijthoff's uitgeverij, Leiden, 144 pp.
- Zanden, G. van der, 1982. Tabel en verspreidingsatlas van de Nederlandse niet-parasitaire Megachilidae. - Nederlandse Faunistische Mededelingen 3, 48 pp.